

Pánikszindróma a Fények Városában

Karácsonyi Zsolt fordítása

(részlet)

7.

– Nem vágom fejbe a kézirattal, ha nem használja, mint egy ütődött, ismét az első személyt – mondta Cambreleng úr, miután pohár borát megitta és a terasz zshivaja is elcsendesedett. Nem bírom elviselni, nem bírom elviselni az első személyben írt prózát. Ráadásul túlságosan nagy betűkkel írta a nevét az első oldalon. Napjaink nagy írói már nem is írják oda csak... az álnevüket. Japánban a legismertebb író az ABIV1988-2,50 álnevet használja. Tudott róla?

– Nem, nem tudtam.

– Nem bírom elviselni ezt a narcisztikus vonást, ami általában súlyos hiányosságokat rejt, mégpedig azt, hogy a szerző képtelen elmondani egy történetet. Ha becsületesen látsz neki, mint egy profi, egy regénynek vagy egy novellának, akkor harmadik személyben írod. Ez és ez a szereplő felkelt reggel, bement a városba, találkozott egy másik szereplővel, a találkozás megváltoztatta az életét, hazatérve elhatározta, hogy az anyjához utazik, vidékre, kiment az állomásra, felült a vonatra, a fürkében meghallgatott egy beszélgetést, összebarátkozott egy titokzatos nővel, elaludt és amikor felébredt, egyedül volt a fürkében, leszállt a vonatról, rájött, hogy a vonat egy ismeretlen városig vitte, esni kezdett, egy fiú közeledett hozzá és egy pelerint nyújtott feléje, valaki közeledett hozzá és megköszönte, hogy megmentette az életét, egy Madox nevű kutya ugatni kezdett... Így kell regényt írni. Cselekmények által. De manapság már senki sem akar *mesélni*, senki sem akar saját személyén kívül helyezkedni, hogy szerkezeteket képzeljen el... Manapság személyes fikció minden, amit csak leírnak: é

n
ébredtem fel,
én
láttam,
én
jártam meg,

én
értettem meg,
én
éreztem át,
én
,
én
és
én
. Remélem ön nem ír első szám első személyben...

Mit tettem? Biztosítottam Cambreleng urat, hogy én soha nem használtam az első személyt, és hogy nagy általánosságban sem fordult meg a fejemben, hogy első személyben írjak. Természetesen a verseim...

– A vers az más – mondta Cambreleng úr, mintha csak kitalálta volna a gondolataimat. A vers az egyetlen irodalmi műfaj, amely kompatibilis az első személlyel és elfogadja azt.

Sötétedni kezdett és a terasz lassacskán kiürült. A Mouffetard utcai nyüzsgés is alábbhagyott. A tér elektronikus órája október 17-ét mutatott és 18 óra 5 percet (az évet képtelenség volt leolvasni, valaki éppen azt a kijelzősávot dobta meg egy narancssal). Egymás után zártak be az üzletek. Idős turisták haladtak el, egy nyögdécselő, kezében fehér zászlócskát tartó vak úriember vezette őket a Pantheon felé. Egy három-négy év körüli gyermek asztalunkhoz jött és ránk öltötte nyelvét. Cambreleng urat elkapta a nevetés és ő is kiöltötte nyelvét. A gyermek megijedt és sírni kezdett anyja karjai közé bújva.

– Nem, az első személy nem megoldás, sőt, mi több, öngyilkos elbeszélői módszer. Ha első személyben írsz, nem teszel mást: egyre mélyülő gödröt ásol magadnak, és egyedül temeted el magadat a saját szavaid alá... Amikor első személyben írsz, gyakorlatilag abban is gondolkodsz, első személyben rekonstruálsz a világot... A szellemnek semmi sem árt jobban, mint az első személy. Sohasem bírtam elviselni az első személyben írt novellákat és regényeket.

Mindezek megvallása után Cambreleng úr újra csuklani kezdett, köhögött és kért még egy pohár bort. Miután rátalált megszokott légzési ritmusára, még tovább ment a vallomásokkal, és elmesélte, hogy olykor-olykor, mint egy bűnöző, akit megszállnak a gyilkos ösztönök, végigjárja

a könyvesboltokat és *megtisztítja* az első személyben írott könyveket.

– Elég, ha magamhoz veszek egy üveg fekete tintát – mondta Cambreleng úr. – Aztán fellapozok egy könyvet, és ha első személyben íródott, kezemet zsebre dugom, két ujjal kinyitom a tintás üveget, belemártom a kisujjamat, visszacsavarom a fedelet, és a *koszos* ujjamat végigfuttatom a könyv első oldalain, elsősorban azokon, ahol a szerző neve is megjelenik. Elég, ha az első két-három oldalt

tisztítom

meg így, és máris jobban érzem magamat. Az ekként betintázott ujjal akár hét-nyolc első személyben írott könyvet is képes vagyok

megtisztítani

...

Az első személyben írott elbeszélések káros kulturális hatásáról Cambreleng úr által megfogalmazott elmélet azonban jóval bonyolultabb volt, mint gondoltam. Egészen késő estig részletezte azt a szörnyű forgatókönyvet, amely „az első személy menetelése a semmi felé”.

Úgy vélte, hogy az egész emberi civilizációt fenyegeti az elbeszélések első személy felé *irányul tsága*.

Az elmúlt száz évben, bizonygatta nekem Cambreleng úr, a festők első személyben festenek, a zeneszerzők első személyben komponálnak... Nem véletlen, hogy a hollywoodi filmek határozzák meg és szabványosítják képzelőerőnket, mert manapság ezek a nemzetközi szórású alkotások közül az egyetlenek, amelyek még alkalmazzák a harmadik személyt. Az amerikaiak régóta megértették ezt a dolgot, mégpedig azt, hogy a világot a harmadik és nem az első személlyel kell meghódítani...

– És a második személy? – kérdeztem szerényen. Mi a véleménye azokról a könyvekről és elbeszélésekről, amelyek ritkák ugyan, de a második személyhez folyamodnak?

A feltett kérdés nem zavarta és nem is akasztotta meg Cambreleng úr lendületét. De mély elkeseredettség jelent meg az arcán, és nem szólt semmit három percen át.

Éppen ez alatt a három perc alatt, a begipszelt lábú fiatal nő elindult felém, tolókocsijában csúszva és erotikus ígéretektől bűgő hangon kérdezte meg:

– Ön *A vitorlás* című költemény szerzője?

– Igen – válaszoltam, és tekintetéből megértettem, hogy a fiatal nő enyém lesz azon az éjjelen.

Részlet a Kalligram Kiadónál megjelenés előtt álló regényből